

KSIĄŻKA (400) *sb f*

książka (3), **książki** *pl t* (329), *książka a. książki pl t* (68); *książka : książki pl t Calep* (2 : 1), *LatHar* (1 : 9). [Kryteria kwalifikacji *pl t* cf KSIĘGA].

ks-, kf-, ks-, kfz- (335), kx- (31), x- (34); -żk- (199), -zk- (5), -fzk-, -fłk-, -fchk- (172), -sk-, -łk- (24).

sg N książka (3). $\diamond$ *pl N* książki (63). $\diamond$ *G* książek (76). $\diamond$ *D* książkom (7), książkãm (4); -om *BielKom*, *RejWiz* (3), *BielKron*, *KochFr*; -ãm *RejZwierc*, *Strum*, *Oczko*; -om : -ãm *CzechEp* (1 : 1); ~ -om (1), -(o)m (6). $\diamond$ *A* książki (154). $\diamond$ *I* książkami (10). $\diamond$ *L* książkach (82); -ach (45), -ãch (20), -(a)ch (17); -ach *GroicPorz* (4), *BielKron*, *Mącz*, *KuczbKat*, *CzechRozm* (3), *Oczko*, *SkarŻyw* (2), *NiemObr* (3), *KochFr* (2), *ReszList*, *WerGość*, *CzahTr* (2); -ãch *KromRozm I* (5), *RejWiz* (2), *SarnUzn*, *RejPos* (2), *RejZwierc*, *BudBib*, *ModrzBaz*; -ach: -ãch *SienLek* (1 : 1), *SkarJedn* (1 : 1), *CzechEp* (21 : 5). $\diamond$ *V* książki (1).

Sł stp, *Cn* notuje, *Linde XVII – XIX w.*

1. *Dem.* od „księga”; często z neutralizacją funkcji deminutywnej (397) :

A. *Od* znaczn. ‘dzieło pisane lub drukowane w postaci zszytych kart papieru lub (w starożytności) zwoju papieru (pergaminy); *libellus* *Mącz*, *Modrz*; *codex*, *corpus*, *liber*, *monimentum vel monumentum*, *opus*, *syntagma*, *tabellae*, *tabulae*, *tractatus*, *volumen* *Cn* (321) : Bo iakom rzekl napoczątku tych kfiążek/ Nieftoię o rzecz dwornã/ ale o duflę pokornã. *OpecŻyw* 30; *PatKaz II* 77v, 81v, 85v; *BielŻyw nlb* 4; *BielŻywGlab nlb* 13; Ale gdyżem to kxiąfki napifał [...] aby też y panie litthery znaiące, nieiako zakufiły pifma, w kthorym fie mądrosć zamyka *GlabGad* A3v, A3v; Item do fchkoly chodzacz kfzyãfchky y ynne rzeczi drobne kthorich fziã mógł dorwacz [ukradł] *LibMal* 1545/98v, 1547/125v, 137; *RejJóz* A2, A3; Ktori [PanBóg] racził fwoiey lałzki/ Otworzić nam ięzyk polłki. Ktorim kxiąfki wydawaiã/ Slowo Boże okazuiã. *SeklKat* A4, A4v, A6 [2 r.], S4, T, Z3v; Czyż ty kxiąfky az wnich znaydzie Statek zdworłtwem napoly. *RejKup* b2, ktv, ee7; A yż tj Kxążkj maiã to jmie KVPIEC mamy wiedzecz że każdy znas yeft natem fwieczze Kupiecz *RejKup Sekl* a6v, a5v, a6, a6v, a8; *HistAlHUNG* A2, A3v, A4; O młfy tenże Luter pifse w kfiyãfzkach/ ktore nãzwał Capita fidei chriftiane *KromRozm I* G3v, G3, G3v, H4v, I4v; Wyfzły tymi czãfy kfiyãfzki nyeyãkye z Angliey/ przy ktorych nãlz yeden Polak imyę fwoye przypifał *KromRozm III* C3, O4v; *GroicPorz* B3v, C [2 r.], hhv; *GroicPorzRej* C3v; *KrowObr* B4v; *RejWiz* A4, A4v, A5 [2 r.], [A9], 65 (10); *OrzList* i2v; *RejZwierc* A2; Luter go [Fryderykusa] ciefzył fłowem bożym kãżdey godziny/ y nãpifał mu kfiązki pełno pozdrowienia *BielKron* 195v; Bifkup Konftãncyey Tyguryanom odpifał po Seymie kfiãfzkãm *BielKron* 200v, 100v, 196, 197v, 202v, 203 (23); *KwiatKsiãż* G3v; *Dedicavi tibi hos libellos*, *Przypifałem cy ty xiafzki. Mącz* 85c; *Libellus dimin.* Xiafzki. *Mącz* 191c, 21c, 201b, 343d, 344d; *SarnUzn* A4v; Wydawcã tych Kfiyãżek/ áczkolwiek więcey pifał niżli ty troie kfiyęgi: ábowiemci y ty drugie pifał/ ktore poniżey ftoiã *SienLek* 44, 194 [2 r.]; *RejAp* AA4v, [AA6], BB7, BB7v; *GórnDworz kt*, V5; *GrzepGeom* B2v, B4 [2 r.], N2v, Q4; *HistRzym* 20v; *RejPos* A3, 190; *KwiatOpis* A2; *HistLan ktv*; *KuczbKat* 360; *RejZwierc* A2 [4 r.], B4, B4v [2 r.], 50, 120v (10); Kfiãzki ná oóm Cżęści rozdzielone. *BielSpr kt*, b3, b4, 72v; *WujJud* A2v, A7v, B4, 51, 60, L1; *BudBib* C4; *HistHel* Av; Połyłam tedi w. m. Kfiãzki té prołzac abyś w. m. óné y ze mnã wefpólek w łãfkę fwą przyiãc raczył. *Strum* B5, kt, A2v, A4, A4v; *BudNT*

przedm b, d; *CzechRozm* 19 [2 r.], 110, 181, *; *ModrzBaz* 77v; *Itárałem* *fię* *oto* *ábych* *im* *dał* *o* *tym* *ná* *piśmie* *w* *tych* *książkák* *śpráwę* *doftáteczną* *SkarJedn* A4v, 73, 264, D3; *Oczko* A4v [2 r.], 15v, [41]; *Dziećinne* *iego* *igránie* *y* *poćiechá* *w* *pláczu* *niebyła* *inřza* *okrom* *książek*. *co* *był* *znák* *wielkiew* *náuki* *iego* *SkarŻyw* 200; *kto* *by* *mi* *dał* *obierác* *mowiac*: *co* *wolifřz*/ *Páryřz* *ten*/ *czyli* *kazánia* *Chryzofomowe* *ná* *S. Mátheuřzá*/ *iabych* *fię* *zá* *książki* *iał*. *SkarŻyw* 202, A4, 312 [3 r.], 566, 583 [2 r.]; *CzechEp* 55, 226, 239, 269, 285 (10); *CzechEpPORz* *4v, **, **v, **3, *; *NiemObr* 82, 122, 143, 174; *IElli* *dármo* *mařz* *té* *xiążki*/ *A* *řpełná* *w* *wácku* *pieniążki*/ *Chwałę* *twą* *rzecz*/ *gořciu* *bráćie*/ *Bo* *nie* *przydřiefřz* *ku* *vtrácie*. *KochFr* 3, *kt*; *ReszPrz* 26; *iedni* *ná* *paćiorkák*/ *drudzy* *ná* *kfiążkák*/ *drudzy* *nabożnymi* *rozmowám* *Páná* *BOgá* *chwałęc* *drudzy* *vbogie* *ná* *obiády*/ *ná* *wieczerze* *bierżá* *ReszList* 176; *ktorych* [*przykładów* *pijaństwa*] *ia* *niechęcę* *w* *tych* *książkák* *málowác* *WerGořc* 232; *WisznTr* 5 [2 r.]; *PudłFr* 23; *BielRozm* 1; *GostGospSieb* +2; *Iedno*/ *iż* *mi* *řzło* *o* *to*/ *áby* *tá* *książká* *wielkořciá* *y* *miářiřzořciá* *řwá* *ludziom* *nie* *omierżlá* *LatHar* 682, +2v, +3v [3 r.], +6, [+12], [+12]v (11); *SiebRozmyřl* A2v, M2 [2 r.]; *miał* *teřz* *książki* *opráwione* *Kámieñmi* *CiekPotr* 34; *CzahTr* A4v, G2v, I4v; *Nie* *obrażay* *fię* *w*. *m.* *tym*/ *że* *przezwiřko* *y* *tytuł* *tych* *xiążek* *zda* *fię* *nie* *powáżny*/ *y* *worek* *łatány* *KlonWor* *ded* **2.

książki *czego* [= *o* *czym*, *zawierajáce* *co*] (6): *niektore* *teřz* *inne* *lekárřtwá* *naydřiefřz* *opifáne* *w* *kfiyážkák* *lekarřtw* *koñfkák* *SienLek* 70; *RejZwierc* 182, 210; *BielSpr* 37; *nigdy* *bez* *Ewánieliewy* *ábo* *iakák* *książek* *nabożeñřtwá*/ *y* *duchownych* *do* *cnot* *S.* *pobudek*/ *nieřiedziáł*/ *áni* *řtoiał*. *SkarŻyw* 371, 332.

książki *do* *kogo* (1): *O* *tym* *czytay* *książki* *do* *Ruři*/ *o* *iednořci* *kořcielney* *przez* *mię* *piřane*. *SkarŻyw* 602.

książki *przeciw* *komu* (9): *BielKron* 196, 206v, 216, 217v, 218, 223v, 228; *nápiřał* [*Luter*] *dwoie* *książki* *przeciw* *niebieřkim* *Prorokom* *Wujřud* 52v, 11.

książki *o* *kim*, *o* *czym* [*w* *tym* *teřz*: *de aliqua re* (2)] (28): *PatKaz I* 11v [2 r.]; *PatKaz III* 145v; *O* *tich* *řniech* *czo* *znamionuiá* [...] *będzie* *to* *řzyrzey* *wypifáno* *gdv* *wydamy* *kxiążki* *o* *rodzeniu* *człowiecim* *GlabGad* L7; *KromRozm I* I4v; *Tego* *teřz* *czáfu* *Erářmus* *Roterodanus* *wypuřcił* *kfiążki* *o* *zwoleñřtwie* *dobrowolnym* *BielKron* 201, 196, 197v, 210, 223, 234; *BiałKat* 361; *RejZwierc* [275]v; *BielSpr* 1, 10v, 28, 60v; *WujřudConf* 11; *ModrzBaz* 28v; *Czytay* *otjm* *książki* *piřane* *o* *iednořci* *kořcielney* *do* *Grekw* *y* *Ruři* *wydáne* *w* *Wilnie* *Roku* *P.* *1577*. *SkarŻyw* 319 *marg*, 321, 338, 393, 602; *CzechEp* 5; *WysKaz* 14; *SkarKaz* 38a, 278b. *Cf* *Tytuł*.

książka *czyja* [= *przez* *kogo* *napisana*] [*w* *tym*: *pron poss* (13), *ai poss* (6), *G sb i pron* (4)] (23); *BielŻyw* 171; *GlabGad* A4; *O* *Xiařzkák* *Samuelowych*. *Wyznawam* *teřz* *to*/ *o* *xiążkák* *chrzeřcyáñřkego* *Doctora* *Samvela* [...] *żem* *ie* *miał*/ *izem* *kaznodzieiom* *dawał*/ *niřli* *były* *wywołáne*/ *albo* *zapowiedziane* *SeklWyzn* g3; *KromRozm II* a3v; *BielKom* A [2 r.]; *GroicPorz* A4v, f; *częgom* *ia* *niewiedziáł*/ *áż* *gdym* *iego* [*Lutra*] *kfiążek* *dořtał* *wydrukowánych* *obaczylem* *ie*^{go} *piřánia* *być* *prawdziwe* *BielKron* 223, 193, 197v, 203v, 221; *Seipio* *Africanus*/ *nigdy* *z* *ręki* *nie* *wypuřcił* *Xenophontowych* *kfiążek* *GórnDworz* G4; *Wujřud* 10v; *CzechRozm* 19, 25v, 147v; *SkarŻyw* 576; *KochFr* 13, 20; *GostGospSieb* +2.

W połączeniu z tytułem (4): *KromRozm I I4v* [2 r.]; Nápifał Iodocus Dámuderijs w kłyążkách de Praxi rerum criminalium s Práwá Cefárkkiego przykłády *GroicPorz hh3, h*.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy etnicznej (2): A tho fie ni czym infzym nie dzyeie/ iedno iż náftáło niemáło kłyążek Polkkich/ a fą drugie y od zacnych y od vczonych fpráwione. *RejWiz A5; SkarJedn A4*.

W połączeniu szeregowym (1): Pieśni/ lífty/ kłyążki [*libelli*] gámrácyey pełne/ w kochániu wielkiem bywáią v dworzan *ModrzBaz 13*.

W przeciwstawieniu: »kłyążki ... pleszki« (1): Yuż wam [*panowie dworzanie i rycerze*] też bárzo myecze y grotv po rdzewyáły/ á rychley v drugyego kłyążki naydzye/ niżli pláfzki. *KromRozm I A4*.

W porównaniu (1): Kledy weżrzyfz w ty Kłyążki/ iáko we źwierciádło/ Gdy widziłz gdyze czyrwono/ á gdyze też nábláđło. *RejWiz A9*.

Tytuł (1): Kłyążki o wychowányu dzyeći bárzo dobre/ pożyteczne/ y potrzebne *GliczKsiaz kt*.

W charakterystycznych połączeniach: *kłyążki drukowane, napisane* (2), *wypisane*; *kłyążki (prze)czytać (czyść)* (16), *ofiarować [komu]*, (*na-*, *roz*)*pisać* (28), *przypisać [komu]* = *dedykować* (7), *wyda(wa)ć* (14), *wypuścić, wytłoczyć, złożyć*; w *kłyążki pisać (spisować)* (2); *kłyążkami odpisać, osławić [kogo]*; *na kłyążkach czcić*; w *kłyążkach czyść (czytać)* (9), *kochać się, mówić* (2), (*na-*, *o*)*pisać (pisano, opisany)* (13), *uczyć [kogo]*, *upominać*; *ty kłyążki* (139).

Zwrot: »kłyążki na jawność (*a. jasność, a. na świat*) wydać« [*szyk zmienny*] (3): Wydał potym Arcybiskup kłyążki o tym ná iáwność/ lthey przyczyny ofkárzyli go duchowni do Papieżá y Cefárzá. *BielKron 223, Mmmm2; Meditari editionem alicuius libelli, Gotować nieyákie xiążki ná świat wydać. Mącz 213a*.

Wyrażenia: »kłyążki chwalne« = *panegyryk* (1): Papież iechał do Rzymá z Nicee/ czynili Rzymianie wielkie tryumffy/ y kłyążki chwálne pífáli *BielKron 216v*.

»mała, niewielka kłyążka« = *isagogicon Calep* [*szyk 5 : 2*] (6 : 1): przetom tv wtych malych xiążkach wiarę moię krotko opifał *SeklWyzn 4v; RejJóz A3; SeklKat A3*; Przetóz iá chcąc Naród náłz ku téy tho Nauce [*geometryje*] pobudzić/ nápifałem po Polku ty Kłyążki nie wielkié. *GrzepGeom B2; Strum R4; SkarJedn 244; Isagogicon – Mała kłyążka do zaprawieniá. Calep 564b*.

»napis kłyążek« = *tytuł* (1): Z ktorych mi fię y ten napis kłyążek práwie pokazał: wedle ięzyká Greckiego Epiftomium *CzechEp *3*.

»kłyążki nieuczciwe, sromotne, wydrożone« = *prawdopodobnie pamflet* (1 : 1 : 1): wydáli też [*kłyążęta i lantgraf*] kłyążki wydrożone/ iáko Cefarz nie dla pośluźneńthwá iáko powiáda pod pokrywką/ ále dla wiáry ręce fwe podnośi ná Niemieckie kráiny. *BielKron 226v, 217, 218v*.

»uczone kłyążki« (1): Krześciány fpirwu [*cesarzAdryjanus*] przeffádował/ ále potym przeftał gdy do niego Krześciáne vczone kłyążki pífáli *BielKron 149*.

»wierszami kłyążki spisane« (1): Poëma, Wierfzámí xiążki fpiáne [!]/ też vmysł rymem vcziniony. *Mącz 307c*.

peryfr. »kłyążki za dwa albo za trzy grosze« = *mało warte kłyążki* (1): A przetciwífy [*panowie dworzanie*] kłyążki zá dwa álbo zá trzy grośfe/ álbo też vflyśfawífy yedno co ná byefyedzye od drugyego tákże dwu grośfowego doktorá/ śmyele/ á vpornyie o wyerze fye gadaćye. *KromRozm I Nv*.

Szeregi: »książki a papiru karta« (1): Książki á pápiru kártá/ Miáfto wyželká á chártá. Przijmicie zá dobre. *BielKom* A4v.

»książki albo (i) pisanie« (2): *KuczKat* 340; Czego W.Kro.M. Ínádnie dokázác możelz [...] áby w Kroleſtwie twoim tákowe Íproftne á iádowite Książki y piłania/ ktorem iuż końcá y miáry niemálfz [...] mieyfcá niemiály. *WujJud* Bv.

Personifikacja (5): Książki ku Miſtrzowi [*mowią*]. *BielKom* Av nagł; Powiedzcie mu krolu miły/ My cie kłiálfki náwiedzły *BielKom* A3, A2, A2v; Książki do Czytelniká. *BielSpr* c2 nagł.

W przen (5) : Vmieſz teſz podobno ony dzieſieć członkow woley á przykazánia Pánſkiego: co ty fobie málfz mieć miáfto kłiáſzek w proſtocie ſwoiev. [...] vcieczze ſie thy iedno do oney vmieiętnoſci ſwoiey/ á do onych málfych kłiáſzek ſwoich. [...] Alic w drugich kłiáſzkach co ie kredem zowieſz/ tákze cie vpomináią y opowádáiąć ſwieći Apoſtołowie iego/ vcząc cie/ ábyſ nikogo inego nie wyznawał iedno Bogá Oycá ſwego *RejPos* 190; w trzećich kłiáſzkach/ czo ie pácierzem zowieſz/ vczy cie on iedyny Syn iego/ ábyſ nikogo nie wzywał Oicem áni Bogiem [...] iedno Oycá ſwego niebieſkiego. *RejPos* 190.

Fraza: »książki będą warczały [na kogo]« = *książki będą dla kogoś czymś niemiłym, będzie od nich stronil* (1): A tho miey ná pilney pieczy/ ábyſ czytał kiedy możelz [...] Bo iákoć to ze zwyczáiu wypádnie/ iuż wiedz żeć potym kłiáſzki będą wárczáły ná cię/ á trudno ſie zwyczáiuw odiać. *RejZwierc* 28.

Zwrot: »nad książkami posiedzieć« = *spędzić pewien czas na czytaniu* (1): ták ieſli vmieſz czytác/ ázálz to nie roſkoſz teſz fobie czás vpátrzywſzy nád kłiáſzkámi poliedzieć *RejZwierc* 112v.

Wyrażenie: »małe książki« (1): *RejPos* 190 *cf* wyżej.

a. *W dosłownym tłumaczeniu łacińskiego libellum, tu w znac. dokumentu* (1) : Ktokolwyek opuſci żonę ſwoyę/ nyechay yey da kłyáſzki álbo líſt rozvodu [*libellum repudii Vulg Deut* 24/1] *KromRozm II* 13v.

a. *Od znac. 'Stary i Nowy Testament i inne księgi kultowe, liturgiczne'* (10) : Gdy go ſpyta on przyiaćiel/ gdzieſ onę Ewánielią podział? powie/ ílfz przeczytawſzy one ſłowá: Przeday co málfz/ á day vbogim y kłiáſzkim przedał. *SkarŻyw* 97, 97, 135 [2 r.].

książki czyje [= dotyczące czego] (5): to pyłfano wkłyáſzkach rodzayu ludzkyego *PatKaz II* 54v. *Cf* *Wyrażenie*.

W połączeniu z tytułem poszczególnych części Biblii (2): A pyłfano to w kłyáſkach yenefis *PatKaz II* 55, 54v.

W charakterystycznym połączeniu: pisano w książkach (2).

Wyrażenie: »książki (świętej) Ewanjelijej« [*szyk 3 : 1*] (4): náprzod Ítárał ſię oto/ áby miał kłiáſzki S. Ewángeliey. *SkarŻyw* 133 [2 r.], 135 [2 r.].

B. *Od znac. 'zsyte w tomy akta różnych władz i urzędów, najczęściej sądowych; acta (forensia a. publica), libri actorum, tabulae publicae, instrumentum imperii Cn* (31) :

W przen (24) : tho był Anyoł mocny/ á miał kłiáſzki otworzone w ręku ſwoich. *RejAp* 85, CC2, 83v, 85v [2 r.], 87 [3 r.], 87v [2 r.] (20); Y wziálem kłiáſzki [*librum*] z ręki ániołá y ziadłem ie *BudNT Apoc* 10/10; *WujNT Apoc* 10/10.

W charakterystycznych połączeniach: książki otworzone (otwarte) (7).

Wyrażenie: »książki małe, maluczkie« [szyk 1 : 1] (2): Bo słyfzyfz iż ie Pan kfiąfzkami małymi thu przezywac raczy RejAp 88v, 88v.

a. *Od znac. 'rejestr, notatnik, spis'; adversaria Mącz, Cn; diarium Calep; breviarium, brevis a. breve, commentariolum, commentarius, conscriptio, diurnum, ephemeris, hypomnema, liber a. libellus memorialis, liturarius, opistographa, recensio Cn (7) : Adversaria, Prothocol vulgo dicitur, Xiążki álbo Lińtek/ w który pętko naterminowac á nánaczić moze á z niego zaś tak yáko lie godzi przepifac. Mącz 3d, 461a; Diarium – [...] Kfiąfzka do ktorej fprawinafze co dzień wpiśuiemij. Calep 318b.*

Wyrażenia: »małe książki« = enchiridion Murm, BartBydg (2): Murm 188; Enchiridion, liber manualis, habendus semper in manibus, ut confessoribus Summula, male kszyąsky rączne. BartBydg 48b.

»książki ręczne« = enchiridion Mymer¹, BartBydg; liber manualis BartBydg [szyk 1 : 1] (2): Enchiridion Hanebuchlein [!]. Reczneckiáfzki. Mymer¹ 10; BartBydg 48b.

Szereg: »książki albo terminacyje« (1): Té tedy moie Kfiąfzki álbo rączey Terminacyę/ gdy v mnie niektórzy przyaciele moi widzieli/ wiedli j námawiali mię do tego abyh ie miedzy ludzie wydał Strum A3v.

C. *Od znac. 'wydzielona przez autora lub wydawcę część dzieła, tom, rozdział'; corpus, volumen Cn (34) : A zwáfzczą zem iuż to nie raz w prześlych kfiąfzkach pokazał: iż X. K. nie przyznawa Chriřtuřowi tego: żeby on był prawdziwym cřłowiekiem CzechEp 344, 348, 361.*

W połączeniu z liczebnikiem głównym lub zbiorowym (2): rącz W. M. wiedziec iż trzy tylko rzeczy głównieyfe biorę przedsię/ y ony ná troie kfiąfzek dziełę. CzechEp *4, 322.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (29): RejZwierc 29v; W wtorych zaś kfiąfzkach/ náukę nie Chriřtyánfką X. K. o Bogu iedynym/ y o fynu iego Iezuřie Chriřtuřie [...] odkrywám CzechEp *4v; oto iefczce náwet/ iákoby zámknienie czyniac tych pierwfzych kfiąfzek/ to z ie^{go} wáfnych fłow pokażę CzechEp 88, 3, 15, 16, 34, 57 (28).

W charakterystycznych połączeniach: książki wydane; książki czytac; w książkach dac znać [co], mowi się (2), napisac, obaczyć [co], odpowiedziec, pokaz(ow)ac (5), wspominać.

D. *Od znac. 'przedmiot, materiał, na którym się pisze' (44) :*

[Wyrażenie: »książki pergamenowe«: rejestra w skórah brunatnych 2, [...] książki kamienne, książki pergamenowe InwMieszcz 1556 nr 72.]

a. *Od znac. 'kamienne lub woskowe tabliczki służące do pisania'; cera Cn (11) :*

Wyrażenia: »kamienne, z kamienia książki« = pugillares Mącz, Calep, Cn; codicilli Calag, Cn; pinaces Mącz; tabula Calag; charta deletitia, diptycha, pugillaria, tabula cerata a. cera illita Cn (7 : 1): Obeřrzy lie pod drzewem áno piękna páni/ Stoi zá nim s czarnego kámieniá kfiąfzkami/ Pilno coř ná nich pifzac terminuie řobie RejWiz 84v; Pugillaris, hoc pugillare sive pugillar, Woskowe álbo kámienne xiąfzki które dla nácechowánia pámięci nořimy. Mącz 330a, 300c; pámiętay tho pilno/ álbo řobie pifz w kámienne kfiąfzki/ álbo kárbuy. Strum C9v; Kámienne Kfiąfky. Codicilli, tabula. Calag 426b; vkazał kontrakty te iakie im dał náKamiennych Xiąfzkach in haec verba. ActReg 75, 58; Pugillares – Kamienne kfiąfzki [!], pugillarz. Calep 874a; [kfiąfzek kamiennych drobnych 18 za złoty

rachując [...] 49 książek kamiennych po 1/2 taleru, czynią talerow 24 gr 16 1/2 złotych w monecie fl. 26 gr 28 den. 9 *InwMieszcz 1566 nr 131*; suknia nowa, czarna, którą rozkazał opiekunom przedac i ręką to swą w książkach kamiennych naznaczył *InwMieszcz 1567 nr 134*].

[»książki pugillares«: Książki pugillares, w których pisano językiem im nieznanym: 2 listy [...] z napisem angielskim. *InwMieszcz 1585 nr 269*.]

»woskowe książki« [szyk 2 : 1] (3): Tabula cerata, Woskowe książki dla pamięci piśmian. *Mącz 438a, 330a, 424a*.

Szereg: »tabliczki i książki« (1): Maż tu wżytkę terażnieiżą roznicę o Troycy s. obiałnioną/ y odpis ná tabliczki y książki Gentilifow, *SarnUzn kt*.

2. [*Libra, miara papieru równa 24 lub 25 arkuszom*: 51 papierów małych i wielkich pieścionków [!], 4 książki francuskich kart *InwMieszcz 1569 nr 143*.]

3. *bot. Chrysanthemum leucanthemum L. (Rost)*; złocień właściwy, bylina z rodziny złożonych (*Compositae*); *balis a. bellis, bellis maior, bellius flos, primula veris maior Cn [pl t] (3)* : Świętojańki kwiát/ Wołowe oko/ książki. *SienLek 208*; Iana f. główki/ ízu. Książki. *SienLek X2, X2v*.

Synonimy. **1.A.** czytanie, pisanie, pismo; **a.** biblija, pisanie, pismo, zakon; **B.** akta, dekreta, statuty; **C.** część, kapitulium, kapituła, położenie, rozdział, rozdzielenie, tom; **D.a.** tablica, tabliczka.

TG